DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
SISTENS
NEVRYSMATIS
AORTAE
.EURITIDEM MENTIENTIS
C A S U M

QUAM

ISENSU GRATIOSI MEDICORUM
ORDINIS

P R A E S I D E

ROLO FERDINANDO GRAEFE

. ET CHIRURG. DOCTORE, PROFESSORE CHIRURG. IN UNI-
TE LITT. BEROLINENS. PUBLIC. ORDINARIO, REGI BORUSS.
LIIS INTIMIS, ORDINIS CRUCIS FERREAE EQUITE, LEGIONIS
DECURIONE, ORDINIS RUSSICI ST. ANNAE IN CLASSE SE-
SUECICI WASANI, RUSSICI ST. WLADIMIRI IN CLASSE
EQUITE, INSTITUTI REG. CHIRURGICO-CLINICI DIRECTORE,
ORDINAR. IN REGIA ACADEMIA MILITARI MEDICO-CHI-
, REG. SOCIETATIS FACULTATIS MEDICAE PARISINAE SO-
ER EPISTOLAS ORDINARIO, SOCIETATIS MEDICAE AEMUL.
.E SOCIO PER EPISTOLAS EXTRANEO, SOCIETATIS REG.
.RUM GOETTINGENSIS, SOCIETATIS PHYSICO-MEDICAE ERLAN-
, SOCIETATIS NATUR. SCRUTATORUM HALENSIS, ALIARUM-
QUE SODALI, FACULTATIS MED. H. T. DECANO.

P R O S U M M I S

EDICINA ET CHIRURGIA HONORIBUS
LEGITIME IMPETRANDIS

P U B L I C E D E F E N D E T

A U C T O R

DANIEL SOMMER

POLONO - LUBLINENSIS

E XXXI. M. AUGUST. A. MDCCCXVI

H. L. Q. S.

B E R O L I N I,

PIS JOANNIS FRIDERICI STARCKII.

Praemonitum.

Ordo Medicorum in Universitate Berolinen in votis habet, ut dissertationes eorum, qui doc ris medicinae honores et privilegia adipisci luerint, specimina doctrinae et eruditionis ip rum sint, non ab aliena manu correcta et em data. Quapropter quae nunc in lucem profer dissertatio, eam a solo candidato, non interpo ulla Facultatis nostrae ope, elaboratam et perf tam esse testor.

Scr. Berolini d. XXIX. m. August a. MDCCCX

Ordinis Medicorum Decanus.

Graefe.

VIRO

AMPLISSIMO

OSEPHO KULPINSKI,

MEDICINAE DOCTORI EXPERIENTISSIMO,

FAUTORI SUO DILECTISSIMO,

HANC DISSERTATIONEM PIA MENTE

D. D. D.

AUCTOR.

ui hic, ut leges facultatis impleantur, specimi-
inauguralis loco, medicorum examini propo-
r memorabilis anevrysmatis aortae, pleuriti-
mentientis, casus, depromptus est ex diariis
simis cel. *Reich*, praeceptoris pie colendi,
ex singulari sua erga me benevolentia, aliquo-
morbi, et denique sectionis post mortem in-
tae testem me fecit, et comiter permisit, ut,
ipse viderim, suis aucta observationibus, de-
erem atque publicarem.

Johannes Bartels, Miles vigesimi sexti regi-
ti pedestris, quadraginta quinque annos na-
obsidioni urbis *Charleroy* in *Belgia* mense
mbris anni MDCCCXV benevalens inter-
et mox post mortem ducis, cui officium servi
sque praestiterat, lapsu equi prostratus, dolo-
in medio pectoris persensit, ac si ense trans-
esset. Hic quidem initio ex maxima parte
uit, at paucis diebus elapsis iterum increvit,
spina dorsi versus anteriora tendens, totam
iorem pectoris regionem occupavit. Subito

nunc patriae desiderio captus, commeatum a di cibus petit aeger, eoque impetrato, iter domum haud longe a Berolino distantem, leniter f cit. Transiturus hanc urbem d. XXI *Octobr* MDCCCXV. corripitur tam immani pectoris do lore, qui mitissimo gradu iam octo diebus abhi inceperat et paulatim increverat, ut ad nosocomiu militare prope portas a Silesia denominatas, c *D. Reich* tum praefuit, a sociis itineris addu retur.

Statim post receptionem tunditur vena i paene exanimi, aphono, ac stupido. Sanguis excipulo collectus crustam densam, firmam et nacem gessit, undique spuma arteriosa, digitu haud tingente, obductum. Margines crustae u versim vasi ipsi adnexae erant. Seri grisei paru adfuit pro ratione cruoris rubri et compacti, po dere quatuordecim uncias aequantis.

D. XXII narrat aeger, sub magnis dolo cruciatibus, se non multum aut nihil dormivis ob continuam praesentiam doloris anterius in p tore medio residentis, valde distincti ab eo, c tempore lapsus mediastinum utrumque transfi et postea sedem directe sub sterno in spina do intra scapulas sibi elegit. Ille enim ardens punctorius, hic contra pulsans aut saliens et anim quasi auferens aut subtrahens nuncupandus

sis brevis multum incommodi dat: sputa tamen
bundantia sunt; at nec sanguinea, nec purulenta,
glutinoso-pituitosa adparent. Pulsus magni,
ii, duri et accelerati, una cum dolore pungente,
nediastino anteriori haerente, et respiratione
'i, alteram phlebotomiam perficere iubent; ex-
omnem dubitationem positum enim videtur,
ritidem hic ex temporis injuria et itineris ae-
nis molestiisque obortam adesse, cui alio mo-
citius securiusque vix medendum est. Detra-
tur ergo sedecim unciae sanguinis. Cruor, uti
, corio denso albo obducitur; quod autem ex-
abatur levamen, vespera ipsa nondum intrat.
D. XXIII. somnus nullus, ob tussim con-
am et sitim febrilem, accessit. Insignis tamen
doloris, sub tussi, ad sternum remissio; eo
or autem illius antiquioris ad spinam dorsi
erbatio. Febris est accensa distinctior; pul-
pleniores, vehementiores et vibrantes sunt; si-
iugetur; medicamina, aeque ac cibi et potus,
santur ob laborem deglutiendi recenter exor-
, non in facuibus, sed in gutture ipso, infra
ubrium sterni, latentem. Externa varia adhi-
tur discutientia et sopientia.

Die XXIV. dolor thoracis ab anteriore me-
tini parte ad posteriorem translatus hac nocte
eximie increvit cum pulsuum vehementia et

duritie, ut sine haesitatione nova venaesectio quatuordecim uncias instituere(ur. Cruor sang nis densam, crassam, concavam, crusta tenaci flammatoria tectam, et mari vasto seroso innat tem insulam constituit. Respiratio facilior eve dissecta vena.

D. XXV. nox inquieta fuit, uti priores; liriis seductus vicinorum lectos aeger adiit; ma capitis obnubilationem accusat. Calor febrilis sitis magna adest; lingua carinata aridiuscula; lor faciei lividior; pulsus tamen multo mollio Dolor pleuriticus sterno scapulisque sese comm nicans versus costas inferiores extenditur, decu tus in latus sinistrum difficilis aut potius impo bilis est, et sine ulla fere intermissione senti dolor ille punctorius deglutitionem potius, qu respirationem aut loquelam intercipiens. Faucib iam pluries inspectis, nec in istis, nec ad velu palatinum pendulum, aut ad tonsillas rubor tumor comparuit; admonuit semper aeger, non l loci, sed profundius, sub sterno, ad vertebras do superiores, inter scapulas, dolorem, modo miti rem, modo graviorem, urgere, et lacerationis qu sensum circa dorsum producere quotidie arde tiorem.

Sollicitissime curam aegri agentes, in causa doloris huius profundi praecipue inquisivim

ut verum fateamur, non prius quam hoc mo-
nto primam de morbi anevrysmatica indole con-
imus suspicionem, quae sequente d. XXVI.
s, iisque clarioribus, suffulta est rationibus, ut-
e cum tunc febris acuta sine spectabili aut per-
ratione critica aut evacuatione remiserit, dolor
uriticus prorsus evanuerit, et potestas loquendi,
aegri in nosocomium introitu, dolore pleuri-
penitus fere suppressa, redierit. Simul immi-
tur tussis, et sputa facillime in ore colliguntur
pleno screatu rejiciuntur, quin ullibi pleuriti-
affectionis vestigium supersit. Libere quoque
er corpus ad sedendum in lecto erigit, lin-
m molliorem os explentem monstrat, et prima
e jusculum tenue haurit, quin deglutitio impe-
tur, aut respiratio angustetur. Sub profunda
piratione dolor quidem non percipitur, uti
oribus diebus, at sensibilior fit motus ille in-
ius, nunc plus insuetus, quam ingratus, qui
orem ex lapsu superstitem antea simulavit.
flatulentiae aut hypochondriae comite vix
sque habere potuisset aut dolorem aut sensum;
ne peripneumonia, aut vomica pulmonis, aut
ophagi abscessus accusaretur, prohibuit absen-
omnis frigoris febrilis aliorumque exulceratio-
latentis pedissequorum. Quo magis autem
tari debuissemus remissione gravissimi morbi

pleuritici, eo maiori adficiebamur tristitia, du memores suspicionis illius animo perpendebam imminens ex aortae anevrysmate vitae periculur Etiamsi aeger cerevisiam appeteret, haud licitu tamen iudicavimus hunc potum; et existimante ope diaetae tenuissimae et austerissimae crebri rumque venaesectionum, ad *Valsalvae* *) cons lium, a *Gengha*, *Lancisio*, *Morgagnio*, *Sabatier* ** etc. adprobatum, averti et curari posse anevrysm pondere et mensura admetiri jussimus parci sima alimenta.

D. XXVII. sputa difficilius evacuabantur d. XXVIII. dyspnoea accedebat, quae d. XXIX adhuc durabat. D. XXX. dolor in utroque late percipiebatur, a tussi ingravescente et sputis abu dantioribus; facies pallebat. D. XXXI. meliu se habere adfirmabat aeger, etsi tussis et sput modum excederent.

Imitando autem laconicum dicendi genus i diariis abservatum adnotare sufficiat, aegrotu d. IV. mensis *Novembris* de *ardoris* pulsator sensu ad locum thoracis internum iam pridem do lentem esse conquestum, et a d. VIII. ejus vi

*) In Act. Bonon. Vol. I. et *Morgagni* Epist. Anat. XII

**) *Sabatier* de la Medecine opératoire II. Edit. Paris 181 T. I. p. 363.

tam tenuem et austerum fastidire incepisse, : malum et inposterum mansurum, uti nunc videatur, levioris momenti. Sed tussis mox) increvit, ut de incipiente phthisi tuberculosa vomica latente certo cogitavissemus, nisi iam memorata adfuissent anevrysmatis aortae in- a.

D. XX. porrigitur ideo pulvis gummosus cum nine, cujus utilitas in morbis thoracis satis erat iprobata, et rursus iniungitur strictissima prius mendatae abstinentiae observatio.

Dum autem ad praecavendum dilatationis aor- periculum res hoc geruntur modo, et spes me- is eventus symptomatum sufflatur lenitate, re- lescit inde a d. XV. *Decembris* dolor ille ictorius et pulsans, qui, sede sua in dorso in- scapulas, primam anevrysmatis suscitavit ideam, que nunc, sub frequentiori tussis excitatione et rescente totius trunci dolore, versus sternum enditur. Oedema vespera circa malleolos su- veniens et paulatim ad genua ascendens mali e videbatur ominis; attamen brevi externis re- diis cessit.

Sequente mense *Januario* MDCCCXVI sub iis vicissitudinibus mitescere videntur tussis ac or; nec non reficiuntur aliquo modo vires tussi insomniis continuis valde labefactatae. Igitur,

vel diuturnitate mali, cujus natura silentio a celatur, vel desiderio et amore parentum, vel tius taedio austerae diaetae commotus, d. X huj. m. aeger ad penates redire cupit; et quu ob morbi indolem, ex longiori in nosodoc commoratione nihil fere boni expectandum ess d. XX. ille dimittitur. At vero iam XXVI mensis *Februarii* huj. a. infelix homo, cruento vu et crinibus sanguine concretis, ad nosocomi rursus adducitur. Nam quum forte sero vesp praecedente portas urbis intrasset, nec equos c rum vehentes in media platea a tergo suo veni tes animadvertisset, quia aures frigoris averte causa fascia deligaverat, projicitur vi temonis d sum medium attingentis ad viam lapidibus str tam, et afficitur vulnere triquetro sesquipollice longo supra orbitam sinistram. Profluvium sa guinis sequebatur eximium, quod tota nocte du rabat et vires summopere auferebat. Quae, ha bita ratione praemissae historiae anamnesticae e laesionis nuperrimae, summe necessaria videba tur venaesectio, ab aegro ideo, mentis compot et debilitatis suae sibi conscio, prorsus repudiaba tur. Mittere autem decet, quae nihil ad rem pro priam pertinent; ac de vulnere abunde sit dixisse d. X. *Aprilis* os denudatum frontis carne tectum et d. XXV. totum vulnus sanatum fuisse. Con

ıis in spina dorsi acceptae citius jam adpa-
nt sequelae, exitum prioris mali letalem ad-
erantes.

Dolor nempe saepe citatus, qui aegrotum in
suo commorantem vix tetigerat, diebus au-
casum sequentibus, ex lege naturae, qua mi-
a maiori superatur, penitus siluerat, a die
. *Martii*, vi renata, saevire incepit; acceden-
paulatim ad societatem ardore et pulsatione
mentiori in dorso, subfusione ophthalmica,
latione palpebrarum, oedemate pedum, dys-
a diurna, caligine oculorum, amblyopia pro-
rum, anxietate cordis, proclivitate in deli-
n animi ex leviori motu et tussi oriunda, or-
ıoea nocturna, aliisque expertarum violentia-
sequelis, quibus omnibus debito modo me-
tentabatur.

Aliter autem contigit, ac sperabamus. Vix
vulnere sanato, d. XXIX. *Aprilis* dolor
torius in dorso, qui praecedentibus nuperis
ıs paullo mitior fuerat, sub dyspnoeae incre-
o tam imminens suffocationis periculum ad-
, ut venaesectio unicum solatium afferre po-
t. Sed parum levaminis exinde allatum est.
r sanguinis venosi corio tenui griseo-lympha-
obductus erat. Decubitus in dorsum aut la-

tus thoracis sinistrum aeque difficilis est d. X
ac heri.

Teste Medico, Cel. *D. Pentzhorn*, qui,
Cel. *Reich* munus Archiatri nosocomii provi
alis militaris tum deponentis, inde a. d. I.
curam aegroti optime gessit, tussis, oppressio
toris et spirandi difficultas indies increvit, us
dum d. IX. *Junii* vomitus abundantis materiae
ridescentis, amarissimae superveniret, cui
postea haemoptoë succedebat. Sequente die
apoplectica finem posuit miseriis.

Subdubitantes adhuc de causa doloris il
punctorii, modo silentis, modo adgravescen
tantidem inscii, quid aliud morborum ge
totam luctuum seriem adduxerit; et bene gnari
perientia, quibus, iisque variis modis, abscond
do, celando, dissimulando, mentiendo, occultan
simulando, tegendo, symptomata morborum s
penumero irrisos habeant expertissimos diag
seos magistros, sectionem cadaveris d. XI. *Ju*
sollicite instituimus.

Aperto thorace et reclinato sterno compar
cor a laevo pulmone et alio duriori, intra hu
et costas, posito corpore ad cavum thoracis d
trum retropressum, ita ut hoc ipsum nimis ang
tatum fuerit, et cor in suo involucro sub med
sterno latuerit. Pericardium nihil liquoris con

. Cordis parvi et sani ventriculus uterque
nguis est visus. Aortam arteriam a basi cor-
usque ultra suum ita vocatum arcum digito
oducto caute ac sedulo explorantes, immediate
huius fine ad spinam dorsi, ejusque tertiam et
rtam vertebram, invenimus saccum anevrysma-
m, distentione et extenuatione illius formatum,
gnitudine mediocrem nucem iuglandem decor-
tam vix excedentem, qui medio suo sic dirup-
est, ut hiatus pollicis latitudine adsit. Prius-
m autem indagationem huius ulterius prose-
mur, sub cautelis necessariis cultro exciditur
mo sinister, sanus quidem, at paene exsanguis,
ipressione condensatus, compactus, facie tan-
inferiore et posteriore vicinis partibus, dia-
agmate nimirum et pleura concretus, et nume-
loculamenta membranacea offerens, in qui-
coagulum sanguinis cum corpore alieno co-
rens latitabat. Hoc ipsum levi sua superficie,
gnitudine eximia pulmonis illam superante, for-
loco concavo-convexo adaptata, duritie in-
ii, et colore livido tetro organon pectoris quasi
cedaneum, jecinori, imo pulmoni simillimum
erebat, quod tamen unice ex sanguine, dilace-
one sacci anevrysmatici aortae in cavum sinis-
m thoracis effuso, et striatim in gelatum con-
so, constitisse reperiebatur.

Quantum fieri potuit illaesum id extrahe conabamur; sed pars ejus inferior sub manib nostris delicuit; et laticem sanguineum semicoag latum constituit, cuius pondus aestimatione nost libram et ultra aequiparabat. Pondus autem r liquae partis maioris, sub forma placentae firmi ris extractae, trutina medicinali examinatum; er V. librarum cum II. unciis. Nunc in ulteric cadaveris lustratione prima nostra fuit sollicitu examinandae illius in aorta plagae, quam font exundationis tam enormis succi vitalis fere tot arbitrari autopsia coacti eramus. Rimati hunc l cum, cognovimus dilatationem aortae descende eodem loco spinae dorsi insedisse, quo perenn modo levior, modo gravior, pulsationis, dolo punctorii et ardoris sensus percipiebatur. At nuatam reperimus substantiam sacci anevrysm tici, et pluribus insulis seu squamis maiorib minoribusve osseis munitum, uti ejusce gene saepe inveniri solent in anevrysmatibus aorta Nec vertebrae dorsales, quibus incubuit sacc nec costarum extremitates, quas tumor neonat forsan attigerat, carie erosae, nec partes vicin molles ullo modo affectae adparuerunt. Cavu thoracis dextrum eximia sinistri extensione nim angustatum erat, et pulmo huius lateris vicin

pa

ibus, imprimis pericardio, intime connatus, vus, mollis, perfecte sanus, ex parte maiorem guinis copiam adhuc continuit. Ventriculus vus et contractus comparuit. Splenis parvi et nati parenchyma mollissimum, pultaceum fuit. par parvum erat. Vesicula fellea parum bilis in-it. Cetera abdominis organa sana, sed exsan-a. In capite nihil praeternaturale observatum

Ex anatome igitur constitit, justam fuisse pri-n de mali, adhuc quasi in suis incunabulis ia-tis, anevrysmatica specie suspicionem, ex per-erantia doloris illius antiqui, post reiteratas ve-sectiones et remissionem pleuritidis, in cada-e vestigia nulla relinquentis, desumtam. Uti-n attulisset auxilium ars medica in casu, qui ni arte superior fuit! At quomodo, quaeso, currere haec potuisset laesioni arteriae validis-ae, continuo motu, omnem consolidationem hibente, agitatae, cui nulla unquam medebitur ifera manus in loco, qui aditum non habet? s unica posita quidem erat in diaeta tenuiss- et toto apparatu antiphlogistico; docebat au- experientia, quam parum prodierit fructus ex remedii cuiusvis generis; et cuivis artis pe-

rito facile intellectu est ex ipsa mali natura, cu hacc omnia nec notabilem, nec constabilem un quam genuerint emendationem. Forte multorum annorum spatio inculpate gerere potuisset adhu aegrotus malum suum, nisi novum accidisset in fortunium, quod nosocomium repetendi occasio nem praebuit. Comparatis invicem symptomati bus prioris et posterioris status, mitissima illius gravissima autem huius erant appellanda. Ill enim degenerationem et dilatationem anevrysma ticam suspicari tantum iubebant; haec autem, sa tem a d. XVI. *Martii*, rupturam iam factam, et minorem, denotabant, quippe impulsus sanguini in cavum thoracis ex minori rima profluentis, a doris sensum in pectore effecit haud explicabi lem, nisi haec admittatur causa.

Equidem, suam cuique sententiam integram relinquens, iudico tali modo optime comprehendi formationem placentae tam considerabilis, physiologico sensu tam memorabilis, et ex pluribus stratis consistentis, sanguineae, una cum origine dyspnoeae, a motu minimo indies auctae, aliarumque molestiarum ultima vitae periodo praesentium, quae praecipue hydropi pulmonum propriae esse solent. Minus quoque ita mirari debemus silentium gravissimarum angustiarum interdum in-

ns; et quod miser, ambulatiuncula finita in
tulum sese prosternens, ablata hoc motu re-
entia, quam sanguinis coagulum opposuit, ar-
am aortam subito prorsum fregerit, et sic vi-
ı cum sanguine profuderit.

THESES.

I.

Nulla datur exanthematum acutorum cur
nisi quae febrem respiciat.

II.

Pleuritis a pneumonia signis certis disting
non potest.

III.

Morbi cordis organici signum praecipuum Syn
cope saepius invadens est.

IV.

Nulla inflammatio sine congestione.

V.

Ustio in nonnullis morbis non negligenda.

VI.

Cataracta sicdicta chorioidea iritide nascitu
si posterior iridis superficies praesertim inflam
matur.

VII.

Inflammationes operationis sequelae varie cu
randae sunt.

CURRICULUM VITAE
EX DECRETO
·ATIOSI MEDICORUM ORDINIS
ADJECTUM.

› *Daniel Sommer*, anno superioris seculi oc-
simo nono Lublini, urbe celebri Poloniae, pa-
Ioanne, qui munere publico fungitur, natus
nnum usque 1795 in paterna domo educatus
Tum Gymnasio urbis traditus per octo in-
os annos eius scholas frequentavi, quibus prae-
psis pharmaciae studia per quatuor annos
avi. Jam in Universitatem Cracoviensem de-
, cum per biennium collegiis interfuissem, Ma-
i Pharmaciae diploma et honores adeptus sti-
lia merui. Sed paullo post his officiis sponte
ncians in mea ipsius officina artem exercui,
ec anno huius seculi decimo quarto in hanc
m Universitatem Berolinensem me conferrem.
collegiis virorum summorum interfui his: de
ologia et splanchnologia viri Ill. *Knape*: de

Anatomia tum universali tum pathologica et P siologia viri Celeberr. *Rudolphiadii* scholas, duce per biennium practicis etiam exercitationi studium navavi: viris Celeberrimis *Horkel* p siologiam, et *Reich* pathologiam docentibus, c ram dedi; materiam medicam therapiam mo rum acutorum et chronicorum me docuit vir *Hufeland*, cuius item Clinicum frequentavi; logiam Celeberr. *Bernstein*, artem autem obste ciam et cursum operationum mihi tradidit *Mursinna*. Tum chirurgiam generalem, oph miatricen et clinicam chirurgicam traditas ac a Viro Ill. *Graefe*; denique Viro Ill. *Horn* d clinicem in nosocomio charitatis exercui.

Quorum virorum praeclare demeritorum tam semper colam memoriam. Jam tentamine examine rigoroso rite peractis post solemnem d sertationis defensionem nihil impedit, quomin gratiosus medicorum ordo summos suos m conferat honores. —